

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह तह ८, सहायक विभागीय प्रबन्धक पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- (क) लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण :- (ख) अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	१००	४०	तर्कयुक्त विश्लेषणात्मक	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
				समस्या समाधानमूलक	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	तर्कयुक्त विश्लेषणात्मक	६ प्रश्न X १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
				समस्या समाधानमूलक	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४०	

२. द्वितीय चरण : सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	३०

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने **प्रश्नसंख्या र अङ्कभार** यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ । परीक्षा योजनामा उल्लेख भए बमोजिमका तर्कयुक्त/विश्लेषणात्मक र समस्या समाधानमूलक प्रश्नहरू पाठ्यक्रमका जुनसुकै इकाइबाट पनि सोध्न सकिनेछ ।
- यस भन्दा अगाडि लागू भएका माथि उल्लेखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति :- २०८०/०९/२३

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह तह ८, सहायक विभागीय प्रबन्धक पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र:- प्रशासन र व्यवस्थापन
खण्ड (क) - ५० अङ्क (३ प्रश्न × १० अंक, १ प्रश्न × २० अंक)

१. शासकीय प्रबन्धका विविध पक्षहरू

- १.१ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र नेपालको संविधान
- १.२ सरकारको कार्यक्षेत्र र राज्यका अङ्गहरू र भूमिका
- १.३ राज्यशक्तिको बाँडफाँड, शक्ति पृथकीकरण, सन्तुलन तथा नेपालमा यसको अभ्यास
- १.४ संसद, संसदीय समिति संवैधानिक निकायहरूको भूमिका र अन्तर सम्बन्ध
- १.५ लोकतान्त्रिक मूल्य मान्यता र मानव अधिकार
- १.६ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका, जिम्मेवारी र कार्यहरू
- १.७ संघीय शासन प्रणाली, अन्तर सरकार व्यवस्थापन र नेपालमा यसको अवस्था

२. सार्वजनिक व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक व्यवस्थापनका चूनौतीहरू
- २.२ सार्वजनिक व्यवस्थापनका बदलिंदो अवधारणा र समसामयिक विषयहरू
- २.३ सार्वजनिक व्यवस्थापनमा मानव संशासन व्यवस्थापन
- २.४ व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू र यसका नवीनतम प्रवृत्तिहरू
- २.५ व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू: उत्प्रेरणा, मनोबल, नेतृत्व, निर्णय प्रकृया, समन्वय, सञ्चार, संगठनात्मक व्यवहार, समूहकार्य, समूह गतिशीलता र कार्य संस्कृति
- २.६ संस्थागत सुशासन र सामाजिक उत्तरदायित्व
- २.७ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मुल्यांकन

३. विकास व्यवस्थापन

- ३.१ विकासको अवधारणा र यसका नवीनतम उपागमहरू
- ३.२ विकास साभेदारहरू र यिनको भूमिका
- ३.३ विकासका आयामहरू (मानव विकास, गरिबी निवारण, जलवायु परिवर्तन, लैंगिक सवाल, समावेशी विकास, आर्थिक कुटनीति, वैदेशिक सहायता)
- ३.४ विविधता व्यवस्थापन
- ३.५ नेपालमा योजनावद्ध विकास र चालु आवधिक योजना
- ३.६ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन
- ३.७ विपद संवेदनशील विकास

खण्ड (ख) - ५० अङ्क (३ प्रश्न × १० अंक, १ प्रश्न × २० अंक)

४. सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

- ४.१ नेपालको अर्थ व्यवस्थाको स्वरूप र प्रवृत्ति
- ४.२ नेपालका आर्थिक विकासका पक्षहरू: कृषि, उद्योग, पर्यटन, व्यापार पूर्वाधार, पर्यावरण संरक्षण, वैदेशिक रोजगारी, विप्रेषण
- ४.३ नेपालको वित्त नीति तथा मौद्रिक नीति
- ४.४ सार्वजनिक वित्तीय उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह तह ८, सहायक विभागीय प्रबन्धक पदको

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.५ बजेटको सैद्धान्तिक पक्ष तथा नेपालमा बजेट तर्जुमा, कार्यन्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- ४.६ सरकारी तथा सार्वजनिक संस्थान/कम्पनीहरूको लेखा प्रणाली तथा लेखापरीक्षण
- ४.७ सार्वजनिक संस्थानहरूमा स्रोत परिचालनको अवस्था र चुनौतीहरू

५. सार्वजनिक सेवा प्रवाह व्यवस्थापन

- ५.१ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, आधारभूत मान्यता, विशेषता, सेवाको प्रारूप निर्माण, सेवा व्यवस्थापन र चुनौती
- ५.२ सरकार तथा सार्वजनिक संस्थान/कम्पनीहरूबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू, सेवाको एजेन्सीफिकेशन, सेवा प्रवाहमा समस्या, वर्तमान अवस्था र प्रयासहरू
- ५.३ सार्वजनिक सेवा बडापत्रको अवधारणा, महत्व र नेपालमा यसको प्रयोग
- ५.४ सेवा प्रवाहमा तटस्थता, प्रतिबद्धता, पारदर्शिता, उत्तरदायित्व र व्यवसायीकता
- ५.५ नागरिक शिक्षा र नागरिक कर्तव्य, नागरिक सहभागिता, सुशासन, नैतिकता र सदाचार
- ५.६ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग, अवस्था, संभावना र चुनौतीहरू
- ५.७ सार्वजनिक कोषको उपयोगमा नैतिक पक्ष
- ५.८ विद्युतीय शासन

६. विविध

- ६.१ सामाजिक न्याय र सामाजिक सुरक्षा
- ६.२ संगठित अपराध: विद्युतीय अपराध, मिलेमतो (Cartelling), एकाधिकार (Monopoly), भ्रष्टाचार र मुद्रा निर्मलीकरण
- ६.३ विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष, अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम, एशियाली विकास बैंक, सम्बन्धी जानकारी र यिनीहरूसंग नेपालको सम्बन्ध
- ६.४ संयुक्त राष्ट्रसंघ (UNO), खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO), विश्व खाद्य कार्यक्रम (WFP), विश्व व्यापार संगठन (Sanitary and Phyto Sanitary)
- ६.५ युरोपेली संघ (EU), दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन र क्षेत्रीय व्यापार प्रणाली SAFTA, BIMSTEC सम्बन्धी जानकारी

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह तह ८, सहायक विभागीय प्रबन्धक पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीयपत्र : सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - ६० अङ्क (४ प्रश्न × १० अंक, १ प्रश्न × २० अंक)

१. संगठन विकास र मानव संसाधन व्यवस्थापन
  - १.१ कर्मचारी व्यवस्थापनका पक्षहरू: भर्ना, छनौट, पदस्थापन, सामाजिकीकरण, मौद्रिक तथा गैरमौद्रिक सुविधाहरू
  - १.२ मानव संसाधन अभिलेख र मानव संसाधन सूचना प्रणाली
  - १.३ कार्य सम्पादन मूल्यांकन, कार्य सम्पादन करार र कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली
  - १.४ गुनासो व्यवस्थापन
  - १.५ वार्ता र सम्झौताको अवधारणा, सीप तथा रणनीतिहरू
  - १.६ ट्रेड युनियन र सामूहिक सौदाबाजी
  - १.७ कर्मचारीतन्त्र र यसको कार्य संस्कृति तथा कार्य संस्कृति परिवर्तनका रणनीतिहरू
  - १.८ प्रशासनिक विधिहरू:- कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, कार्य मुल्याङ्कन, कार्य विस्तृतीकरण, कार्य पुष्टिकरण
  - १.९ व्यवस्थापन परिक्षण
  - १.१० संगठन: अवधारणा, संगठन गठनका आधारहरू, प्रकार, निर्माण तथा संरचना
  - १.११ संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति
२. सार्वजनिक संस्थान तथा पब्लिक लिमिटेड कम्पनी
  - २.१ नेपालमा सार्वजनिक संस्थान/कम्पनीहरूको आवश्यकता, संभावना, चुनौती
  - २.२ व्यावसायिक साशकीय पद्धति
  - २.३ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडको ऐतिहासिक विकासक्रम, खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी स्थापनाको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति, स्रोत व्यवस्थापन, उपादेयता तथा वर्तमान अवस्था, संस्थागत सुधारका प्रयासहरू, संभावना र चुनौतीहरू
  - २.४ सार्वजनिक संस्थानको सम्पत्ति व्यवस्थापनका उपयुक्त रणनीतिहरू
३. उत्पादन, वितरण तथा बजार व्यवस्थापन (Production, Operations and Market Management)
  - ३.१ Concept of market, Types and strategies
  - ३.२ Fundamentals of operations management; Production control; Supply chain management; Quality management; Statistical process control
  - ३.३ Role and importance of materials management, value analysis, Inventory control, Waste management

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह तह ८, सहायक विभागीय प्रबन्धक पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ३.४ Business Environment; Changing composition of trade in goods and services;
Nepal's Foreign Trade: Policy and trends
- ३.५ Regional Economic Cooperation; Global competitiveness and technological
developments

खण्ड (ख) ४० अङ्क (२ प्रश्न × १० अंक, १ प्रश्न × २० अंक)

४. खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी सम्बन्धी सैद्धान्तिक जानकारी

- ४.१ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी स्थापनाको पृष्ठभूमि
- ४.२ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी स्थापनाको संगठनात्मक संरचना
- ४.३ नेपालमा विभिन्न वस्तु तथा सेवाको गुणस्तर मापदण्ड सम्बन्धी जानकारी
- ४.४ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडको संचालन गर्ने खरिद विक्री, भण्डारण,
कुटानी पिसानी, ब्राण्डिङ, प्याकेजिङ, ढुवानी व्यावस्थापन सम्बन्धी विषयहरू
- ४.४ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड प्रयोगमा ल्याएको बजारीकरण रणनीति
एवं अनलाइन विजिनेस पोर्टल सम्बन्धी जानकारी
- ४.५ चालु आवधिक योजना र चालु आव.को नीति तथा कार्यक्रम तथा बजेटमा खाद्य
व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड सम्बन्धी सबालहरू
- ४.६ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडको चालु आव.को बजेट, नीति तथा
कार्यक्रम सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ४.७ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड र प्रदेश एवं स्थानीय तहबीच
सहकार्यको संभावित क्षेत्रहरू र सहकार्यको मोडल
- ४.८ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीको व्यावसायिक योजना (Business Plan)
- ४.९ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी र अन्य निकायहरू बीचको अन्तरसम्बन्ध र
समन्वय
- ४.१० नेपालमा खाद्यान्न उत्पादनको वर्तमान अवस्था, माग, आपूर्ति तथा बजारीकरणको
अवस्था
- ४.११ खाद्य सुरक्षा, खाद्य सम्प्रभुता, पौष्टिकता सुधारमा खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी
लिमिटेडको भूमिका
- ४.१२ रैथाने बालीको उत्पादन, प्रबर्धन, व्यवस्थापन र बजारीकरणमा खाद्य व्यवस्था तथा
व्यापार कम्पनीको भूमिका

५. सेवासँग सम्बद्ध कानूनहरू

- ५.१ नेपाल सरकारको नीतिहरू:- राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१, राष्ट्रिय औद्योगिक नीति,
२०६७, वाणिज्य नीति, २०७२ र आपूर्ति नीति, २०६८
- ५.२ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडको प्रवन्धपत्र र नियमावली

खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह तह ८, सहायक विभागीय प्रबन्धक पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ५.३ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड कर्मचारी सेवा, शर्त र सुविधा सम्बन्धी विनियमावली, २०७९
- ५.४ खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड खरिद तथा आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०७९
- ५.५ खाद्य ऐन, २०२३ र खाद्य नियमावली, २०२७
- ५.६ संस्थान ऐन, २०२१
- ५.७ कम्पनी ऐन, २०६३
- ५.८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- ५.९ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ (बजेट निकास र सरकारी रकम खर्च गर्ने तरिका, लिलाम बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था)
- ५.१० उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५, र उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०७६
- ५.११ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५
- ५.१२ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- ५.१३ मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ करार सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था